

ISSN 2307-5740

Науковий журнал

ВІСНИК

**Хмельницького
національного
університету**

Економічні науки

2018, № 2

Scientific journal

HERALD

of Khmelnytskyi National University

Economic sciences

2018, Issue 2

Хмельницький 2018

ВІСНИК

Хмельницького національного університету

Затверджений як фахове видання

Постановою президії ВАК України від 12.05.2015 № 528

(<http://old.mon.gov.ua/ua/activity/563/perelik-naukovikh-fakhovikh-vidan/6797/>)

Засновано в липні 1997 р.

Виходить 6 разів на рік

Хмельницький, 2018, № 2 (256)

**Засновник і видавець: Хмельницький національний університет
(до 2005 р. — Технологічний університет Поділля, м. Хмельницький)**

Наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського http://nbuv.gov.ua/j-tit/Vchnu_ekon

Журнал включено до наукометричних баз:

Index Copernicus <http://jml2012.indexcopernicus.com/i++i++p4539,3.html>

Google Scholar <http://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=nDupjDAAAAAJ>

РИНЦ http://elibrary.ru/title_about.asp?id=37652

Головний редактор **Скиба М. Є.**, д. т. н., професор, заслужений працівник народної освіти України, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, ректор Хмельницького національного університету

Заступник головного редактора. **Войнаренко М. П.**, д. е. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент Національної академії наук України,

Голова редакційної колегії **серії «Економічні науки»** проректор з науково-педагогічної та наукової роботи, перший проректор Хмельницького національного університету

Відповідальний секретар **Гуляєва В. О.**, завідувач відділом інтелектуальної власності і трансферу технологій Хмельницького національного університету

Члени редколегії серії «Економічні науки»

Войнаренко М. П., д. е. н.; Альохін О. Б., д. е. н.; Асаул А. М., д. е. н. (Російська Федерація);
Бондаренко М. І., к. е. н.; Васильківський Д. М., д. е. н.; Ведерніков М. Д., д. е. н.; Вишковська Зофія, д. е. н. (Польща);
Гесць В. М., д. е. н.; Гончар О. І., д. е. н.; Григоруку П. М., д. е. н.; Джалагонія Давід, проф. (Грузія);
Диха М. В., д. е. н.; Дудко В. М., д. е. н. (Російська Федерація); Журба І. Є., д. е. н.; Завгородня Т. П., д. е. н.;
Замазій О. В., д. е. н.; Євдокимов В. В., д. е. н.; Йохна М. А., д. е. н.; Ковальчук С. В., д. е. н.; Кулинич Р. О., д. е. н.;
Лук'янова В. В., д. е. н.; Ляшенко О. М., д. е. н.; Любохинець Л. С., к. е. н.; Матюх С. А., к. е. н.; Мікула Н. А., д. е. н.;
Микитенко В. В., д. е. н.; Мороз О. В., д. е. н.; Нижник В. М., д. е. н.; Олуйко В. М., д. н. держ. упр.; Орлов О. О., д. е. н.;
Рудніченко Є. М., д. е. н.; Савіна Г. Г., д. е. н.; Семікіна М. В., д. е. н.; Скоробогата Л. В., к. е. н.; Стадник В. В., д. е. н.;
Тельнов А. С., д. е. н.; Ткаченко І. С., д. е. н.; Троціковські Тадеуш, к. е. н. (Польща); Тюріна Н. М., к. е. н.;
Філіппова С. В., д. е. н.; Хрущ Н. А., д. е. н.; Церуйова Тетяна, д. е. н. (Словакія); Череп А. В., д. е. н.;
Чорна Л. О., д. е. н.

Технічний редактор Кравчик Ю. В., к. е. н.

Редактор-коректор Броженко В. О.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Хмельницького національного університету,
протокол № 12 від 29.03.2018

Адреса редакції: Україна, 29016,
м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11,
Хмельницький національний університет
редакція журналу "Вісник Хмельницького національного університету"

☎ (03822) 2-51-08

e-mail: Visnyk.khnu@gmail.com

web: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik>
<http://vestnik.ho.com.ua>
http://lib.khnu.km.ua/visnyk_tup.htm

Зареєстровано Міністерством України у справах преси та інформації.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 9721 від 29 березня 2005 року (перереєстрація)

© Хмельницький національний університет, 2018
© Редакція журналу "Вісник Хмельницького національного університету", 2018

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

GELEY L., TYMCHYSHYN-CHEMERYYS J., PYLYPENKO S. THE INVESTMENT'S STRATEGY MANAGEMENT FORMATION OF THE SERVICES SECTOR ENTERPRISES	7
OTLYVANSKA G. IPO: AN EMERGING TREND FOR UKRAINIAN TELECOMMUNICATION PROVIDERS	11
БУЖИМСЬКА К. О., ОВЕРЧУК А. В. КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР	18
ГАПОН В. В., ЧИМБАЙ Л. Л., БАРАБАШ О. А., ПОПКОВА Л. В. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗАМОВЛЕННЯ НА ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	25
ДРУЖИНИНА В. В., СОСНОВСЬКА Ю. Р. ВИЗНАЧЕННЯ ЗНАЧУЩОСТІ ПОКАЗНИКІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ 32РЕСТОРАННИХ ЗАКЛАДІВ	33
ЗРАЙЛО І.І. ОБґРУНТУВАННЯ МЕТОДИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ОЦІНЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК	39
КРИВЕНКО Н.В. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА СОТ	43
КРИВЕНКО С.В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ	55
ЛІХОНОСОВА Г.С., СОСНОВСЬКА Ю.Р. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА ЕТНІЧНОГО ТУРИЗМУ: АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	59
МАКСИМЮК С. О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ЯК ОБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	65
НІКОЛЬЧУК Ю.М. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	69
РУДНІЧЕНКО Є.М., ГАВЛОВСЬКА Н.І., ГАВЛОВСЬКА В.І. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ	74
САВЧУК Л.М. ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	80

ЦИБУЛЯК А.Г. НАПРЯМИ ВПЛИВУ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ КРАЇН СВІТУ	84
ЦИМБАЛЮК Г. С. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ	88
ЧКІРІСОВ Д. В. МЕХАНІЗМ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ НА ДОСЯГНЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РІВНЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВА МЕДІА ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	92
ЯРКА У. Б. ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ	97
МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	
БОГАЦЬКА Н. М., КУЗЬМЕНКО М. М. ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА ЯК РУШІЙНА СИЛА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	102
ГРИЩЕНКО І. М., РАДІОНОВА Н. Й. ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЧЕРЕЗ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ	106
ДИМЧЕНКО О.В., ПАЛАНТ О.Ю., ТАРАРУЄВ Ю.О., ВОДОВОЗОВ Є.Н. ОБґРУНТУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ТАРИФІВ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	115
ІЛЬНИЦЬКА-ГИКАВЧУК Г. Я., ГАБА М. І. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	121
КОВАЛЬ О. О. СОЦІАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ В ЗАГАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	125
ЛЯСКОВЕЦЬ О. В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ	129
ПАВЛИКІВСЬКА О.І. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	135
РЗАЄВ Г. І., БАЛАБАНИЮК Д. В. ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІТИЧНІ НАПРЯМИ ЇХ ПРОЯВУ НА РІВНІ ПІДПРИЄМСТВА	141

ТКАЧУК Г.Ю. СТРУКТУРИЗАЦІЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА» ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ	146
--	-----

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ, РОЗВИТОК ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

ОЛІНУК О., SHISHKINA O. MODELLING OF COMPLEX ESTIMATION OF EFFICIENCY OF PERSONNEL MANAGEMENT	153
---	-----

ВЕДЕРНІКОВ М. Д., МОДІНА Д. В., ТОЛСТЮК М. І. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕТОДІВ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	159
--	-----

ВЕДЕРНІКОВ М. Д., ТОЛСТЮК М. І., МОДІНА Д. В. РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ	163
---	-----

ВОЛЯНСЬКА-САВЧУК Л. В., МОДІНА Д. В., ТОЛСТЮК М. І. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ КАДРОВОЇ СЛУЖБИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	167
--	-----

ГАРВАТ О. А., БЕЦЬ Ю. О. СУЧАСНІ ПЕРСОНАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	171
---	-----

ДАВИДОВА І. О., ВЕЛИЧКО К. Ю. МОТИВАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	176
--	-----

КЛИМЧУК А. О. СУЧАСНІ ПІДХОДИ МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ В ЕФЕКТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	180
---	-----

РОМАНЕЦЬ Т.В. АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НОРМУВАННІ ПРАЦІ	185
---	-----

САКУН Л. М., СОЛОДКОВ Д. Є. ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ СВІТОВОЇ КРИЗИ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ	189
---	-----

ЧЕБАН Т. М. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ	193
---	-----

ОБЛІК ТА АУДИТ І ОПОДАТКУВАННЯ

БУЛАТ Г. В. ІНФОРМАЦІЙНА МОДЕЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ	199
---	-----

ДАЦЕНКО Г.В. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗІ СПЛАТИ ПОДАТКУ	204
--	-----

МАРУЩАК Л. І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	209
ПЕТРЕНКО Н. І., ЛЕВЧЕНКО О. Ф., ДМУХОВСЬКА О. М. ХАРАКТЕРИСТИКА АУДИТОРСЬКИХ ПРОЦЕДУР ПОДАТКОВОГО АУДИТУ	214
ЧЕНАШ В. С., КОВАЛЬЧУК Ю. В. АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ ЩОДО НЕДОБРОСОВІСНИХ ДІЙ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	219

ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

ОЛІЙНИК А. В., ЛЕВЧУК Ю. Л. ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНФРАСТРУКТУРИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	224
ПЕТРОВА Т.С. БАЗОВІ ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ	233

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ МАРКЕТИНГУ

ЛАБУРЦЕВА О. І. РИЗИКИ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ	237
ПЕТРЕНКО В.С. ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ СПІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	244

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗІ СПЛАТИ ПОДАТКУ

Податок на прибуток – прямий, загальнодержавний податок, частка якого залишається і в місцевих бюджетах з прогресивною ставкою податку. Він є основним бюджетоутворюючим податком в Україні. Проте кожного року країна недоотримує заплановані до сплати суми податку, що призводить до негативних соціально-економічних наслідків. Від обсягу та рівня сплати податку на прибуток залежить подальший розвиток не тільки великого, а й малого та середнього бізнесу в Україні. В статті досліджено сучасний стан щодо повноти та своєчасності сплати податку, історичний розвиток зміни ставки та бази обрахунку податку. Проаналізовано зарубіжний досвід щодо методики справляння даного прямого податку. Було розглянуто методику контролю зі сплати податку на прибуток. Визначено, що покращення сучасного фіскального стану податку та підвищення ефективності контролю за його сплатою знаходиться в числі найважливіших економічних проблем.

Ключові слова: податок на прибуток, загальнодержавний, прямий податок, прогресивна ставка, податковий контроль, ставка оподаткування.

DATSENKO G.

Vinnytsya Trade and Economic Institute of KNTEU

PROFIT TAXATION: FOREIGN EXPERIENCE, CHECKING OPERATION OF CALCULATION OF TAX PAYMENT

Profit taxation is a direct, countrywide tax, the part it remains in local budgets with the progressive rate of taxation. It is the main budget-making tax in Ukraine. However, every year Ukraine does not adhere to projected tax payments, and it leads to some negative social-economical fallouts. The further development of big, medium and small business depends on amount and level of profit tax payment. The article investigates the current state of completeness and timeliness of tax payment, historical development of the change of the rate and the basis of the tax calculation. The foreign experience is analyzed, with respect to the method of collecting this direct tax. The method of control over payment of income tax was considered. The aim of the article is to learn foreign experience of exaction of entrepreneur profit taxation and to examine its modern situation in Ukraine, namely to analyse some problems and to find the ways out. The target of the taxation reform of 2015 in Ukraine is to increase the role of a traditional accounting, as the object of taxation is defined by the correction of the difference of financial result of taxation (profit and sale), which is defined in the financial report due to ISFR. The mechanism of this taxation is realized through differentiation of taxation rates according to different business activities of taxpayers and preferential taxation of production of priority goods. One of the main questions of taxation control is the examination of the correctness of calculation and the completeness of profit taxation. The aim of control of profit payments is the establishment of conformity of the methods of its fine for deficit to current legislation. There are the following main stages of control of payments of profit taxation: check of the correctness of profit definition, check of the correctness of definition of gross income and expense, check of the correctness of rates, check of correctness of decrease of tax duties, check of completeness and the right time of profit taxation. The directions of the reform of profit taxation: to stabilize the taxation system; to increase the control of activities of profit taxation; to decrease the tax rate on condition of profit plowing-back; to launch an alternative minimal taxation by way of additional taxation on non-productive consumption; to make motivation for local authorities in interest of the development of small business on its territories. Thus, the increase of current fiscal condition of taxation and the development of efficiency of payment control are considered to be the most important economic problems.

Keywords: profit tax, countrywide, progressive rate, tax control, taxation rate.

Постановка проблеми. В сучасних умовах функціонування економічного середовища кожне підприємство прагне максимізувати свій прибуток. Саме для стимулювання підприємницької діяльності, забезпечення її зростаючого розвитку, необхідно створити оптимальну податкову систему, яка б забезпечувала стабільний дохід до державного бюджету одночасно не обтяжуючи підприємців. Тому важливим є дослідження особливостей оподаткування прибутку підприємств не лише як потужного фіскального інструменту, а й з точки зору його регулятивних функцій.

Податок на прибуток підприємств має широкі можливості для регулювання і стимулювання підприємницької діяльності. Цей вплив може здійснюватися як завдяки диференціації ставок оподаткування за різними видами діяльності, так і завдяки наданню пільг у виробництві пріоритетних товарів. Але в нашій країні можливості щодо використання податку на прибуток як регулюючого фактора дещо обмежені його великим бюджетним значенням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питання оподаткування прибутку підприємств та контролю за правильністю та своєчасністю його сплати займалися такі вчені: Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М.В. Лундін, Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, Л.М. Кіндрацька, М.М. Коцупатрій, В.Б. Моссаковський, П.Т. Саблук, П.Я. Хомин та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте присвячувалось мало уваги саме дослідженню зарубіжного досвіду та дійсного сучасного стану щодо повноти та своєчасності сплати, а також контролю розрахунків зі сплати податку на прибуток.

Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду щодо стягнення податку на прибуток підприємств та дослідження його сучасного стану в Україні, а саме: розгляд недоліків та пошук шляхів їх вирішення. Об'єктом дослідження виступає загальнодержавний прямий податок – податок на прибуток. Методика дослідження ґрунтується на загальнонаукових методах – аналіз, синтез, статистичний аналіз, узагальнення матеріалів.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан економіки нашої держави вимагає заострення уваги на проблемах оподаткування, в тому числі формування розумного підходу до вирішення проблем податкового навантаження на суб'єктів господарювання. Тому виникає необхідність виваженого підходу до визначення переваг та недоліків прибуткового оподаткування підприємств, що дасть широкі можливості для стимулювання і розвитку підприємництва.

Податок на прибуток – це прямий, загальнодержавний податок, який є основним бюджетоутворюючим податком [1, с. 34].

Платниками даного податку можуть бути як резиденти, так і нерезиденти.

Платниками податку (резидентами) є суб'єкти господарювання – юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами; Національний банк України, що здійснює розрахунки з Державним бюджетом України відповідно до Закону України «Про Національний банк України»; Управитель фонду операцій з нерухомістю, який здійснює діяльність відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» щодо операцій і результатів діяльності з довірчого управління, що здійснюється таким управителем через фонд.

Платниками податку (нерезидентами) є юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України; постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи з джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників.

Об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку).

Базою оподаткування є грошове вираження об'єкту оподаткування. Базова (основна) ставка податку становить 18 % [2].

Платник податку, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти мільйонів гривень, має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових років), визначені відповідно до положень Податкового кодексу України, не більше одного разу протягом безперервної сукупності років, в кожному з яких виконується цей критерій щодо розміру доходу.

Розглянемо історичні етапи з оподаткування прибутку підприємств в Україні (табл. 1).

Як видно з табл. 1 ставка податку з кожним роком зменшується. Зокрема з 1991 р. до 2016 р. ставка зменшилась з 35 % до 18 %. Найвищою ставкою податку була у 1991 році – 35 %, найменшою – у 1992 р., 2014 р., 2015 р., 2016 р. – 18 %.

Саме прибутковий податок відіграє важливу роль у фінансовому регулюванні економіки. Регулюючий механізм цього податку реалізується через диференціацію ставок оподаткування за різними видами діяльності платників і пільгове оподаткування виробництва пріоритетних товарів, для тих напрямків формування і використання фондів, в яких зацікавлене суспільство. За допомогою податку на прибуток можна регулювати: вибір тієї або іншої правової форми організації бізнесу; напрямки розподілу прибутку (накопичення або споживання); розподіл трудових і матеріальних ресурсів між окремими сферами господарської діяльності; вибір методів фінансування інвестицій (самофінансування, залучені і позичкові засоби); розподіл і перерозподіл ВВП; темпи економічного зростання на макрорівні [3, с. 282].

В Україні малі та середні підприємства є передумовою сталого економічного зростання, створення нових робочих місць, зміцнення економіки регіонів. Більш за все їх пригнічує податковий тягар. Це призводить до таких негативних наслідків, як спад ділової активності суб'єктів господарювання, відтік національного капіталу за кордон, тінізація економіки.

За рівнем податку на прибуток Україна зараз стоїть нарівні з Білоруссю. Якщо вже Україна почала податкову реформу, то було б справедливо розібратися, наскільки ставка за податком на прибуток відрізняються від ставок інших країн. Найнижча ставка податку на прибуток в офшорних зонах. Наприклад, на острові Мен, Бермудських та Кайманових островах податок на прибуток 0%. Проте саме там проводяться найбільші махінації з грошовими коштами та матеріальними цінностями. Є країни, про які можна сказати, що вони напівофшори. Це Ліхтенштейн та Кіпр, де ставка податку на прибуток становить 12,5%. Такими низькими ставками ці країни залучають закордонні активи, через що вони стали осередком незаконного бізнесу.

Історичні етапи з оподаткування прибутку підприємств в Україні [1, с. 36]

Період (роки)	Нормативний документ	Об'єкт оподаткування	Ставка
1991	Закон УРСР «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 р.	Прибуток	35 %
1992	Закон України (ЗУ) «Про оподаткування доходів підприємств та організацій» від 21.02.1992 р.	Валовий дохід	18 %
1993 (I квартал)	Декрет КМУ «Про податок на прибуток підприємств та організацій» від 26.06.1992 р.	Прибуток	30 %
1993 (II квартал) – 1994 р.	ЗУ «Про оподаткування доходів підприємств та організацій» від 21.02.1992 р.	Валовий дохід	30 %
1995–1996	ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР	Прибуток = виручка від реалізації - собівартість	30 %
1997–2003	ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР	Прибуток = валовий дохід - валові витрати - амортизація	30 %
2004–2010			25 %
01.04.2011 01.01.2012 01.01.2013 01.01.2014	Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI	Прибуток = доходи звітного періоду - собівартість - інші витрати звітного податкового періоду	23 %
			21 %
			19 %
			18 %
01.01.2015		Бухгалтерський фінансовий результат (за П(С)БО чи МСФЗ), відкоригований на різниці	18 %
01.01.2016			базова (основна)

Рівень податкового навантаження в Україні оцінюється по-різному. Майже всі експерти, які займаються оцінкою інвестиційного клімату, вважають, що він є несприятливим, оскільки оподаткування реального сектора економіки надто обтяжливе. Більшість підприємців також вважають, що сучасна економічна ситуація в нашій країні не сприяє розвитку підприємницької діяльності, що важкий тягар податків призводить до таких негативних наслідків, як зниження ділової активності суб'єктів підприємницької діяльності, «тонізація» економіки, відтік національних капіталів за кордон. Унаслідок цього знижуються надходження в бюджет, зростає соціальна напруженість у суспільстві [4].

Проблемою в Україні стало недосконале розширення податкових пільг ще у 2011 році, внаслідок чого додаються ще і зловживання з боку суб'єктів підприємницької діяльності. Тому, одним із головних завдань при застосуванні податкових пільг в українській практиці залишається здійснення контролю за їх цільовим вжитком і недопущенням використання їх у схемах мінімізації сплати податків суб'єктами підприємницької діяльності. У зв'язку з цим доцільним при розгляді даного питання є застосовувати принцип податкового стимулювання потенційно ефективних інвестиційних проектів, а не просто надання платниками податків права на користування податковими пільгами при здійсненні певних господарських операцій або діяльності у певних секторах національної економіки. Також варто і подумати про реальне впровадження інвестиційного податкового кредиту, тобто не арифметично збільшити величину прибутку підприємств, а стимулювати його до реінвестування в оновлення виробництва і запровадження нових технологій [5].

За новою моделлю оподаткування, яку планують ввести у 2017 році, планується ввести інвестиційний податковий кредит. Йдеться про можливість зменшення податкових зобов'язань для підприємств, які з 1 січня 2016 до 31 грудня будуть здійснювати капітальні інвестиції. Вимоги наступні: по-перше, це інвестиції у матеріальні активи; по-друге, мінімальний строк корисного використання таких активів не менше 4 років; по-третє, такі активи будуть введені в експлуатацію в період з 1 січня 2016 року до 31 грудня 2018 року.

Розмір інвестиційного податкового кредиту може становити 30% від балансової вартості окремого матеріального активу або їх сукупності, але не більше 50% від розміру податкових зобов'язань за окремий звітний період. Залишок невикористаного інвестиційного податкового кредиту може бути перенесений на наступний податковий період.

Одним з основних питань податкового контролю є перевірка правильності обчислення і повноти сплати податку на прибуток. Під час перевірки інспектор у першу чергу визначає, хто є платником податку на прибуток відповідно до законодавства України. Особлива увага приділяється резидентству платників, правильності їх реєстрації в податкових органах [6, с. 57].

Метою здійснення контролю розрахунку податку на прибуток є встановлення відповідності чинному законодавству методики його нарахування. Серед основних етапів контролю розрахунків виділяють наступні: перевірка правильності визначення прибутку, до якого застосовується податкова ставка; перевірка правильності визначення валових доходів та валових витрат; перевірка правильності застосування ставки до бази оподаткування; перевірка правильності зменшення податкових зобов'язань; перевірка правильності ведення обліку по розрахунках з бюджетом щодо податку на прибуток та відповідності даним розрахунків даним бухгалтерського обліку; перевірка повноти та своєчасності сплати податку на прибуток [7].

Щодо перевірки податкової звітності з податку на прибуток, то вона здійснюється у три етапи:

- підготовчий – аналіз та узагальнення інформації про платника податку з внутрішніх (установчі документи, декларації й результати документальних перевірок тощо) та зовнішніх джерел про можливі ризики мінімізації податкових зобов'язань або ухилення від оподаткування тощо;

- перевірочний – безпосереднє проведення камеральних або невізних документальних перевірок на підставі виявлених факторів ризику;

- підсумковий – оформлення результатів проведених перевірок і (або) формування обґрунтованих висновків, передача їх до підрозділів податкового контролю юридичних осіб та податкової міліції [8, с. 114].

Важливою також є перевірка правильності оформлення декларації про прибуток підприємства. При попередній перевірці декларації контролю підлягають: своєчасність подання податкових декларацій з податку на прибуток; дотримання вимог щодо порядку заповнення залежно від того, в якій формі подається декларація; наявність необхідних додатків і узгодженість звітних даних; правильність арифметичних підрахунків та визначення сум оподаткованого прибутку або збитку за звітний період.

При визначенні фінансових результатів від здійснення товарообмінних операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю, посадовою особою податкової служби враховується позитивна чи негативна різниця результатів перерахування дебіторської і кредиторської заборгованості в іноземній валюті. Під час проведення перевірки виявляється правомірність відображення прибутку чи збитку від продажу цінних паперів. Інспектор перевіряє повноту відображення операцій у бухгалтерському обліку. Далі перевіряється правомірність і повнота перерахунку дебіторської заборгованості, причому контролюється перерахунок за кожною дебіторською заборгованістю, а також контролюється повнота і правильність відображення сум перерахунку на рахунках бухгалтерського обліку.

Перевіряючий аналізує пооб'єктне перевищення виторгу від продажу основних фондів, а також відображення цих сум в бухгалтерському обліку. У ході перевірки здійснюється контроль за правильністю проведення індексації (балансової вартості груп основних фондів і нематеріальних активів) і її відображення в бухгалтерському обліку. Далі увага звертається на кожен випадок безоплатного одержання товарів. При цьому важливо встановити причину передачі, а також повне і своєчасне відображення в обліку.

Під час перевірки встановлюється правильність оформлення вартості робіт і послуг, наданих без компенсації їхньої вартості. Перевіряється вартість матеріальних цінностей, переданих платником податку утримувачу відповідно до договорів зберігання і використаних ним у власному виробництві чи господарському обороті і виробництві. Крім цього, під час перевірки увага звертається на правильність формування бухгалтерських записів сум від перерахунку доходу з завершених довгострокових договорів у разі завищення суми податкових зобов'язань. Особливо перевіряється облік балансової вартості матеріалів, сировини.

Далі в ході перевірки аналізуються операції, з яких проведені суми отриманих штрафів і неустойок [6, с. 77].

Незважаючи на численні зміни, що спрямовані на вдосконалення податкової системи України, вона має ряд недоліків. Серед них відсутність економічно обґрунтованого балансу між фіскальною і регулюючою функціями податків, у тому числі податку на прибуток; недостатньо ефективна система державного податкового регулювання, його неузгодженість із завданнями економічної політики держави; наявність проблем у тривалості базових податкових періодів (шоквартальне декларування і сплата податку на прибуток, тоді як у європейських країнах – раз на рік), що погіршує позиції України в міжнародному рейтингу простоти ведення бізнесу за показником «кількість платежів на рік» та збільшує витрати суб'єктів підприємницької діяльності на сплату податків; нестабільність та неузгодженість податкового законодавства з нормами, які складають інші інститути фінансового законодавства або входять до інших галузей законодавства; порушення принципу справедливості в оподаткуванні, невиконання податковою системою функції перерозподілу доходів від багатих до бідних; недосконала система адміністрування податків і зборів, внаслідок якої виникають проблеми щодо контролю сплати податку на прибуток та неефективність контрольних дій; низький рівень податкової культури, широке розповсюдження схем мінімізації та ухилення від сплати податків, що призводить до зростання податкової заборгованості платників перед бюджетом; нераціональна система податкових пільг, що спричиняють порушення принципів справедливості в оподаткуванні та призводять до зниження фіскальної ефективності основних податків.

Обов'язково мають враховуватись сучасні реалії та вітчизняні традиції ведення бізнесу, особливості менталітету платників і на основі цього визначатись можливості розробки своєї конкурентної стратегії, у тому числі і у системі оподаткування. Проблема колізій у сфері оподаткування має вирішуватись не тільки шляхом приведення у відповідність законодавства із конституцією України та усунення існуючих

суперечностей між законами та підзаконними нормативно-правовими актами, а й застосування норм, що спрямовані на вирішення суперечностей у праві взагалі [9, с. 64].

У зв'язку з цим, можна виділити такі напрямки реформування податку на прибуток: стабілізувати податкову систему шляхом узгодження податкового законодавства з нормами бюджетного, цивільного, та господарського кодексів, тоді контрольні дії стануть ефективнішим; посилити контрольні заходи за сплатою податку на прибуток; знизити податкову ставку за умови реінвестування прибутку (що і планується зробити у 2017 році); запровадити альтернативне мінімальне оподаткування у вигляді додаткового податку на невиробниче споживання, пов'язане з утриманням апарату управління та іншими важко контрольованими загальногосподарськими витратами; створити стимули для місцевих органів влади в зацікавленості розвитку малого бізнесу на її територіях; для платників єдиного податку за використанням праці найманих працівників без належного оформлення трудових відносин посилити відповідальність.

Таким чином, податок на прибуток підприємств є одним з найбільш потужних джерел формування бюджетних ресурсів, який забезпечує державі можливість повноцінного фінансування її основних функцій.

Висновки. Зменшення податкового навантаження на декілька відсотків, якщо суттєво і не вплине на величину податкових зборів, проте безумовно дасть позитивний ефект для суб'єктів господарювання. Позитивний ефект полягатиме у вивільненні коштів на підприємстві та спрямуванні їх на інвестиції, інновації, поліпшення структури підприємства та матеріального забезпечення працівників. Тому реформування податкової системи в Україні потребує узгодженості, повинно забезпечувати прозорість та чітку регламентованість, що, в свою чергу, зумовить ефективні контрольні дії відповідних органів. Держава повинна виступати стимулятором для вітчизняних виробників. Подальші дослідження системи оподаткування в Україні, зокрема що стосується податку на прибуток, доцільно у двох векторах: оптимізації державних коштів в умовах кризи та нестабільності економіки та пошуку нових шляхів зменшення боргових навантажень на державний бюджет.

Література

1. Ковач С. Облік і звітність розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін / С. Ковач, К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 4. – С. 34–43.
2. Податковий кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI : зі змінами та доповн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
3. Податкова система : навч. посібник / за заг. ред. П. В. Мельника, В.Л. Андрущенко ; [І. А. Прокопенко, Ю. В. Панура, О. С. Іванишина та ін.]. – К. : Кондор, 2014. – 698 с.
4. Якімова А. М. Вітчизняний та зарубіжний досвід справляння податок на прибуток підприємств / А. М. Якімова, О. В. Прищена // Економіка і регіон. – 2012. – № 3(34). – С. 211–215.
5. Ободзінська Ю. В. Проблеми функціонування механізму оподаткування прибутку підприємств в Україні / Ю. В. Ободзінська // Збірник студентських наукових праць. – 2013. – № 2. – С. 28–36.
6. Податковий менеджмент: конспект лекцій. У 2 ч. Частина 2 / О. В. Зайцев, О. В. Галахова. – Суми : Вид-во СумДУ, 2009. – 157 с.
7. Лукіна А. О. Особливості контролю розрахунків по податку на прибуток [Електронний ресурс] / А. О. Лукіна, І. В. Гріщенко. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=67892/>.
8. Найденко О. Є. Податковий контроль : навчальний посібник / О. Є. Найденко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с.
9. Патарідзе-Вишинська М. В. Концепція оподаткування прибутку в контексті податкової реформи: порівняльний аспект / М. В. Патарідзе-Вишинська // Вісник. Київський інститут бізнесу та технологій. – 2012. – № 2. – С. 62–65.

References

1. Kovach S. Oblik i zvitnist' rozrakhunkiv za podatkom na pry'butok pidpr'yemstva v umovax zakonodavch'y'x zmin / S. Kovach, K. Bezverxy'j // Buxgalters'ky'j oblik i audy't. – 2015. – 4. – S. 34 – 43.
2. Podatkovy'j kodeks vid 02.12.2010 № 2755-VI : zi zminamy' ta dopovn. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
3. Mel'ny'k P. V. Podatkova sy'stema : navch. posibny'k / za zag. red. P. V. Mel'ny'ka, V.L. Andrushhenka ; [I. A. Prokopenko, Yu. V. Panura, O. S. Ivany'shy'na, T. V. Turchak, T. V. Smirnova, Yu. I. Turyans'ky'j ta in.]. – K. : Kondor, 2014. – 698 s.
4. Yaky'mova A. M. Vitchy'znyany'j ta zarubizhny'j dosvid spravlyannya podatok na pry'butok pidpr'yemstv / A. M. Yaky'mova, O. V. Pry'shhena // Ekonomika i region. – 2012. – 3(34). – S. 211 – 215.
5. Obodzins'ka Yu. V. Problemy' funkcionuvannya mexanizmu opodatkovannya pry'butku pidpr'yemstv v Ukraini / Yu. V. Obodzins'ka // Zbirny'k students'ky'x naukovy'x prac'. – 2013. – 2. – S. 28 – 36.
6. Podatkovy'j menedzhment: Konspekt lekcij. U dvox chasty'nax / O. V. Zajcev, O. V. Galaxova. – Sumy': Vy'd-vo SumDU, 2009. Chasty'na 2. – 157 s.
7. Lukina A. O. Osobly'vosti kontrolyu rozrakhunkiv po podatku na pry'butok / A. O. Lukina, I. V. Grishhenko. URL : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=67892/>.
8. Najdenko O. Ye. Podatkovy'j kontrol' : navchal'ny'j posibny'k / O. Ye. Najdenko. – X. : Vy'd. XNEU, 2012. – 224 s.
9. Pataridze-Vyshyn's'ka M. V. Konceptiya opodatkovannya pry'butku v konteksti podatkovoyi reformy': porivnyal'ny'j aspekt / M. V. Pataridze-Vyshyn's'ka // Visny'k. Ky'yivs'ky'j insty'tut biznesu ta texnologij. – 2012. – 2. – S. 62 – 65.

Рецензія/Peer review : 28.02.2018
Надрукована/Printed : 10.04.2018
Рецензент: д. е. н., проф. Денисюк О. М.